

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Safonau'r Gymraeg

Rheoliadau Safonau'r Gymraeg 2018

O dan Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Rhagair	2
Safonau Cyflenwi Gwasanaeth	2
1. Gohebiaeth Ysgrifenedig	2
2. Cyfarchion Ffôn	3
3. Cyfarfodydd sydd ddim ar agor i'r cyhoedd	3
4. Gwasanaethau Cleifion Mewnol	3
5. Cynadleddau Achos	4
6. Cyfarfodydd sydd ar agor i'r cyhoedd	4
7. Digwyddiadau Cyhoeddus	4
8. Cynhyrchu a Chyhoeddi Dogfennau	5
9. Gwefan, Cyfryngau Cymdeithasol, Apiau	5
10. Arwyddion	6
11. Gwasanaethau Derbynfa	6
12. Contractau	6
13. Cyfathrebu a Hunaniaeth Gorfforaethol	7
14. Cyrsiau a gynigir gan y Bwrdd Iechyd	7
15. Systemau Annerch Cyhoeddus	7
16. Gofal Cychwynnol	7
Safonau Llunio Polisi	8
17. Ffurio neu Adolygu Polisiâu	8
Safonau Gweithredu	8
18. Gweinyddiaeth Fewnol	8
19. Cwynion	9
20. Achosion Disgyblu	9
21. Technoleg Gwybodaeth a'r Ap Staff Gorfforaethol	10
22. Cynllunio'r Gweithlu a Hyfforddiant	10
23. Recriwtio a Phenodi	11
24. Ymgynghoriadau Clinigol	11
25. Arwyddion ac hysbysiadau yn y gweithle	12
Geirfa o Dermau a Diffiniadau Deddfwriaethol	13

Rhagair

Cymeradwywyd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a rhoddwyd cydsyniad brenhinol iddo ar 9 Chwefror 2011.

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn rhoi statws swyddogol i'r Gymraeg yng Nghymru, ac mae'n atgyfnerthu'r egwyddor na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yng Nghymru.

Creodd y Mesur hefyd:

- Y weithdrefn ar gyfer gosod dyletswyddau ar sefydliadau ar ffurf Safonau'r Gymraeg ("y Safonau")
- Sefydlodd rôl Comisiynydd y Gymraeg ("y Comisiynydd") i archwilio cydymffurfiaeth.
- Rhoddodd bŵer i'r Comisiynydd i archwilio unrhyw honiadau o ymyrraeth â rhyddid unrhyw un i ddefnyddio'r Gymraeg

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei chynhyrchu yn unol â'r gofynion a osodwyd ar y Bwrdd Iechyd o dan Safonau'r Gymraeg, Adran 26 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae Adran 26 o Fesur 2011 yn galluogi Gweinidogion Cymru i restru Safonau penodol, ac mae Adran 39 yn eu galluogi i ddatgan bod Safon yn benodol berthnasol i berson trwy awdurdodi'r Comisiynydd i roddi hysbysiad cydymffurfio rheoleiddio.

Gosodwyd hysbysiad cydymffurfio rheoleiddio ar Fwrdd Iechyd Prisygol Betsi Cadwaladr ar 30 Tachwedd 2018, ar ffurf Safonau. Mae'n ofynnol i'r Bwrdd Iechyd gydymffurfio gyda'r holl Safonau a nodir o fewn y ddogfen hon.

SAFONAU CYFLENWI GWASANAETHAU (Safonau 1 – 68)

Mae'r safonau hyn yn canolbwyntio ar ddefnydd o'r Gymraeg wrth fynd ati i gyflenwi gwasanaethau, a sicrhau nad yw'r Bwrdd Iechyd yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddarparu gwasanaethau ar gyfer y cyhoedd yng ngogledd Cymru.

1. Gohebiaeth Ysgrifenedig (Safonau 1 – 7)

- 1.1 Mae gan aelodau'r cyhoedd yr hawl i ohebu gyda'r Bwrdd Iechyd yn Gymraeg neu'n Saesneg, a bydd unrhyw ohebiaeth, p'un ai trwy lythyr neu e-bost, yn cael eu hateb yn yr iaith y bydden nhw'n cael eu derbyn.
- 1.2 Wrth ohebu gydag unigolyn am y tro cyntaf, mae'n rhaid gofyn a ydyn nhw'n dymuno derbyn gohebiaeth gennych chi yn Gymraeg. (Mae'n rhaid cofnodi eu dewis iaith a gweithredu ar hyn wrth ohebu gyda nhw o hynny ymlaen).

1.3 Os nad yw eu dewis iaith yn wybyddus, yna mae'n rhaid anfon gohebiaeth yn ddwyieithog.

2. Cyfarchion Ffôn (Safonau 8 – 20)

2.1 Mae'n rhaid i'r Bwrdd lechyd allu delio gyda galwadau ffôn gan y cyhoedd yn Gymraeg os mai dyna yw eu dymuniad. Gwneir hyn trwy:

- Gyfarch y person yn Gymraeg.
- Rhoi gwybod iddynt fod gwasanaeth Cymraeg ar gael
- Delio gyda'r alwad yn Gymraeg os yn bosibl, neu
- Drosglwyddo'r alwad i gydweithiwr Cymraeg.

2.2 Wrth gyhoeddi rhifau ffôn, rhaid nodi y croesewir galwadau yn Gymraeg.

2.3 Rhaid cadw cofnod o ddymuniad person i siarad Cymraeg, a chynnal galwadau ffôn gyda nhw yn Gymraeg o hynny ymlaen.

2.4 Sicrhewch fod pob neges ar beiriannau ateb yn ddwyieithog, gyda'r neges Gymraeg yn gyntaf.

2.5 Mae'n rhaid i unrhyw systemau ffôn ddarparu gwasanaeth awtomataidd yn Gymraeg.

3. Cyfarfodydd (sydd ddim ar agor i'r cyhoedd) (Safonau 21 – 22)

3.1 Wrth drefnu cyfarfodydd gydag un person neu fwy nag un person, rhaid i chi gynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg.

3.2 Os ydych yn cael gwybod bod yr unigolyn/unigolion yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, neu'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, yna mae'n rhaid trefnu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd.

4. Gwasanaethau Cleifion Mewnol (Safonau 23 – 24)

4.1 Mae'n rhaid i chi ofyn i glaf mewnol ar ddiwrnod cyntaf eu derbyniad os ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg i gyfathrebu gyda chi yn ystod y derbyniad claf mewnol.

4.2 Os yw'r claf mewnol yn eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn ystod derbyniad, mae'n rhaid i chi roi gwybod i'ch staff o'u dymuniad i gyfathrebu yn Gymraeg yn ystod eu derbyniad.

- 4.3 Mae'n rhaid i chi ymlynu wrth y *Polisi Cymraeg Cleifion Mewnol** ar sut i sefydlu a yw claf mewnol yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn ystod derbyniad os nad ydynt yn gallu rhoi gwybod i chi beth yw eu dymuniad. **yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd*

5. Cynadleddau Achos (Safon 25)

- 5.1 Os byddwch yn gwahodd unigolyn i gynhadledd achos a fydd yn cael ei gynnal 5 diwrnod gwaith neu fwy ar ôl anfon gwahoddiad, mae'n rhaid i chi ofyn a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y gynhadledd achos, a
- 5.2 Rhoi gwybod y byddwch chi'n darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd, os bydd angen.

6. Cyfarfodydd sydd ar agor i'r cyhoedd (Safonau 26 – 30)

- 6.1 Os byddwch chi'n trefnu cyfarfod sydd ar agor i'r cyhoedd, mae'n rhaid i chi nodi ar unrhyw ddeunydd sy'n ei hysbysebu, ac ar unrhyw wahoddiadau, fod croeso i unrhyw un sy'n mynychu ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod
- 6.2 Mae'n rhaid i chi anfon y gwahoddiadau yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg yn ymddangos uwchben neu i'r chwith o'r fersiwn Saesneg.
- 6.3 Mae'n rhaid i chi ofyn i unrhyw siaradwyr p'un ai ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg a darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg yn y cyfarfod.
- 6.4 Mae'n rhaid i unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn y cyfarfod gael ei arddangos yn ddwyieithog.

7. Digwyddiadau cyhoeddus (Safonau 31 – 33)

- 7.1 Os byddwch chi'n trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf 50% o ddigwyddiad cyhoeddus, mae'n rhaid i chi sicrhau, wrth hyrwyddo'r digwyddiad, nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae hyn yn cynnwys arddangos unrhyw ddeunyddiau.
- 7.2 Mae'n rhaid cynhyrchu unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu hysbysebu yn Gymraeg a Saesneg gan beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

7.3 Mae'n rhaid arddangos unrhyw ddeunyddiau a gynhyrchir yn gyhoeddus yn Gymraeg a rhaid i chi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

8. Cynhyrchu a Chyhoeddi Dogfennau (Safonau 34 – 38)

8.1 Os byddwch chi'n cynhyrchu ffurflen neu unrhyw gyhoeddiad a fydd ar gael i'r cyhoedd, mae'n rhaid i chi ei gynhyrchu'n ddwyieithog. Yr unig eithriad i hyn fydd os yw natur dechnegol y cynhyrchiad yn rhy gymhleth i alluogi i hyn gael ei gyflawni e.e. mapiau neu gynlluniau. Yn yr achosion hyn, bydd dogfennau Cymraeg a Saesneg yn cael eu cyhoeddi ar yr un pryd, eu dosbarthu gyda'i gilydd ac yr un mor hygyrch a bydd y ddau fersiwn yn cynnwys neges ddwyieithog fod y fersiwn hwnnw ar gael yn yr iaith arall.

8.2 Os byddwch chi'n cynhyrchu dogfen, sydd ar gael i un neu fwy o unigolion, mae'n rhaid i chi ei chynhyrchu yn Gymraeg os yw testun y ddogfen yn awgrymu y dylai gael ei gynhyrchu yn Gymraeg neu os yw'r gynulleidfa ddisgwyliedig a'u disgwyliadau yn awgrymu y dylid cynhyrchu'r ddogfen yn Gymraeg.

9. Gwefannau, Cyfryngau Cymdeithasol, Apiau (Safonau 39 – 46)

9.1 Mae'n rhaid i'r Bwrdd lechyd sicrhau fod ei wefan yn gwbl ddwyieithog gan gynnwys:

- Y testun ar y dudalen hafan
- Y testun ar bob tudalen
- Unrhyw dudalennau newydd

9.2 Os oes tudalen Gymraeg sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, mae'n rhaid i chi nodi ar y dudalen Saesneg ei bod hefyd ar gael yn Gymraeg a darparu doler uniongyrchol rhwng y ddwy dudalen.

9.3 Mae'n rhaid i bob ap y byddwch chi'n ei gyhoeddi weithio'n gyflawn yn Gymraeg, ac ni ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

9.4 Wrth ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, ni ddylech drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg gyda'r neges Gymraeg yn ymddangos yn gyntaf.

9.5 Os yw person yn cysylltu gyda chi trwy'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg, dylech ateb yn Gymraeg (os bydd angen ateb).

9.6 Mae'n rhaid i bob cyfrif corfforaethol y Bwrdd lechyd fod yn ddwyieithog a phob neges wedi'i phostio yn ddwyieithog.

10. Arwyddion (Safonau 47 – 49)

- 10.1 Wrth gynhyrchu arwydd newydd neu adnewyddu arwydd (gan gynnwys rhai dros dro), mae'n rhaid iddyn nhw fod yn ddwyieithog.
- 10.2 Mae'n rhaid i'r testun Cymraeg fod uwchben neu i'r chwith o'r testun Saesneg.
- 10.3 Mae'n rhaid i chi sicrhau fod y testun Cymraeg ar arwyddion a hysbysiadau yn eich gweithle yn gywir o ran ystyr a mynegiant.

11. Gwasanaethau Derbynfya (Safonau 50 – 53)

- 11.1 Os ydych chi'n darparu gwasanaeth derbynfa yn Saesneg, mae'n rhaid i chi hefyd sicrhau bod gwasanaeth derbynfa Cymraeg ar gael.
- 11.2 Os nad oes gennych wasanaeth derbynfa Cymraeg ar gael yn eich derbynfa, mae'n rhaid i chi sicrhau bod gwasanaeth derbynfa Cymraeg ar gael dros y ffôn.
- 11.3 Mae'n rhaid arddangos arwydd sy'n dynodi bod croeso i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg wrth y dderbynfa.
- 11.4 Mae'n rhaid i staff sy'n gallu siarad Cymraeg wisgo'r bathodyn iaith gwaith oren i ddynodi hyn.

12. Contractau (Safonau 57 – 59)

- 12.1 Er mwyn peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â chontractau, mae'n rhaid i chi gyhoeddi gwahoddiadau tendro ar gyfer contract yn Gymraeg.
- 12.2 Dylech ddatgan y gellir cyflwyno tendrau yn Gymraeg.
- 12.3 Ni ddylai unrhyw dendr am gontract a gyflwynir yn Gymraeg gael ei drin yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg.
- 12.4 Mae'n rhaid i chi gynnig cynnal cyfweiliadau yn Gymraeg, os yw'r tendrwr yn dymuno hynny (gyda neu heb wasanaeth cyfieithu ar y pryd).
- 12.5 Mae'n rhaid hysbysu'r tendrwr o'ch penderfyniad yn Gymraeg os cyflwynwyd y tendr yn Gymraeg.

13. Cyfathrebu a Hunaniaeth Gorfforaethol (Safonau 60 – 62)

- 13.1 Mae'n rhaid i chi hyrwyddo unrhyw wasanaethau Cymraeg rydych chi'n eu darparu, a hysbysebu'r gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg.
- 13.2 Os byddwch yn darparu gwasanaeth yn Gymraeg sy'n cyfateb i wasanaeth yr ydych yn ei ddarparu yn Saesneg, rhaid i unrhyw gyhoeddusrwydd neu ddogfen yr ydych yn ei llunio, neu wefan yr ydych yn ei chyhoeddi, sy'n cyfeirio at y gwasanaeth Saesneg nodi bod gwasanaeth cyfatebol ar gael yn Gymraeg.
- 13.3 Ni ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran hunaniaeth gorfforaethol y sefydliad.
- 13.4 Rhaid i bob teitl swydd ar fathodynau adnabod staff fod yn ddwyieithog. Mae hyn yn cynnwys teitlau swyddi ac enwau adrannau ar wisgoed staff.
- 13.5 Mae'n rhaid i bob llofnod e-bost fod yn ddwyieithog.

14. Cyrsiau a gynigir gan y Bwrdd Iechyd (Safon 63)

- 14.1 Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sydd ar agor i'r cyhoedd, rhaid ichi wneud asesiad o'r angen i'r cwrs hwnnw gael ei gynnig yn Gymraeg.
- 14.2 Os yw'r asesiad yn dangos bod angen cynnig y cwrs hwnnw yn Gymraeg, mae'n rhaid i chi gynnig y cwrs yn Gymraeg.

15. Systemau Annerch Cyhoeddus (Safon 64)

- 15.1 Pan fyddwch yn cyhoeddi neges wedi ei recordio dros system annerch gyhoeddus, rhaid i chi wneud y cyhoeddiad hwnnw yn Gymraeg gyda'r cyhoeddiad Cymraeg yn gyntaf.

16. Gofal Cychwynnol (Safonau 65-68)

Pan fydd darparwr gofal cychwynnol yn fodlon darparu gwasanaeth gofal cychwynnol neu ran o wasanaeth gofal cychwynnol drwy gyfrwng y Gymraeg, rhaid ichi:

- 16.1 Ddarparu gwasanaeth cyfieithu i'w ddefnyddio gan ddarparwr gofal cychwynnol a'u hannog i'w ddefnyddio i gyfieithu eu harwyddion a'u hysbysiadau.
- 16.2 Gwneud yn siŵr fod bathodynau ar gael i staff darparwyr gofal cychwynnol i gyfleu eu bod yn gallu siarad Cymraeg a'u hannog i'w gwisgo.

16.3 Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith Gymraeg i staff.

SAFONAU LLUNIO POLISI (Safonau 69 – 78)

Mae'r Safonau hyn yn sicrhau fod cyrff cyhoeddus yn ystyried pa effaith, os o gwbl, y bydd eu penderfyniadau polisi yn ei gael ar allu cleifion (a/neu staff) i ddefnyddio'r Gymraeg wrth ddelio gyda'r Bwrdd Iechyd, gan beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

- 17.1 Wrth ffurfio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried a fyddai'r polisi yn cael effaith ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.
- 17.2 Rhaid i chi ystyried sut y gellid llunio neu newid y polisi i gael effaith bositif ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg a cheisio barn am hyn wrth ymgynghori ar bolisi.

SAFONAU GWEITHREDU (Safonau 79 – 114)

Mae'r safonau hyn yn canolbwyntio ar y defnydd o'r Gymraeg o fewn y gweithle a'i weinyddiaeth fewnol.

18. Gweinyddiaeth Fewnol (Safonau 79 – 82)

- 18.1 Rhaid i chi gydymffurfio â [Gweithdrefn y Bwrdd Iechyd ar Ddefnyddio'r Gymraeg yn Fewnol](#)
- 18.2 Pan fyddwch yn cynnig swydd newydd i unigolyn, mae'n rhaid i chi ofyn a fydden nhw'n dymuno derbyn y canlynol yn Gymraeg:
- Unrhyw ohebiaeth ar bapur yn ymwneud â'u cyflogaeth
 - Dogfennau yn ymwneud â'u hanghenion hyfforddiant
 - Dogfennau yn amlinellu eu hamcanion perfformiad
 - Dogfennau yn amlinellu eu cynllun gyrfa
- 18.3 Mae'n rhaid i chi gyhoeddi'r polisiau canlynol yn Gymraeg:
- Ymddygiad yn y gweithle
 - Iechyd a lles yn y gwaith
 - Cyflogau neu fuddion yn y gweithle
 - Rheoli Perfformiad
 - Absenoldeb o'r gwaith
 - Amodau gweithio
 - Patrymau gweithio

19. Cwynion (Safonau 83 – 85)

- 19.1 Pan fydd aelod o staff yn gwneud cwyn, mae'n rhaid i chi:
- Ymateb yn Gymraeg i unrhyw gwyn a wneir yn Gymraeg
 - Datgan mewn unrhyw weithdrefn gwyno y gall staff wneud cwyn yn Gymraeg
 - Cynnig cynnal unrhyw gyfarfod yn ymwneud â chwyn yn Gymraeg, ac
 - Os yw'r aelod o staff yn dymuno hyn, mae'n rhaid cynnal y cyfarfod yn Gymraeg (os bydd angen gyda chymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu gyfieithu olynol)
- 19.2 Pan fyddwch yn hysbysu aelod o staff am benderfyniad mewn perthynas â chwyn a wnaed ganddo neu ganddi, neu mewn perthynas â chwyn a wnaed amdano neu amdani, rhaid i chi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod o staff:
- Wedi gwneud y gwyn yn Gymraeg
 - Wedi ymateb yn Gymraeg i gwyn a wnaed amdano neu amdani
 - Wedi gofyn am gael cynnal cyfarfod am y gwyn yn Gymraeg, neu
 - Wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod am y gwyn

20. Achosion Disgyblu (Safonau 86 – 88)

- 20.1 Mae'n rhaid i chi ganiatáu aelodau o staff i ymateb yn Gymraeg i honiadau a wnaed yn eu herbyn mewn unrhyw broses ddisgyblaethu mewnol. Dylid gwneud hyn trwy:
- Ddatgan mewn unrhyw drefniadau disgyblaethu y gall staff ymateb yn Gymraeg
 - Wrth drefnu cyfarfod disgyblu, dylech gynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg, ac
 - Os yw'r aelod o staff yn dymuno hyn, mae'n rhaid cynnal y cyfarfod yn Gymraeg (os bydd angen gyda chymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu gyfieithu olynol)
- 20.2 Pan fyddwch yn hysbysu aelod o staff o benderfyniad yn dilyn proses ddisgyblu, mae'n rhaid i chi wneud hynny yn Gymraeg:
- Os ymatebwyd i'r honiadau a wnaed yn eu herbyn yn Gymraeg
 - Os gofynnwyd am gael cynnal cyfarfod ynghylch y weithdrefn ddisgyblu yn Gymraeg neu
 - Os gofynnwyd am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynghylch y weithdrefn ddisgyblu.

21. Technoleg Gwybodaeth a'r Ap Staff Gorfforaethol (Safonau 89 – 95)

- 21.1 Mae'n rhaid i chi ddarparu meddalwedd gyfrifiadurol i staff ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg yn Gymraeg, a darparu rhyngwyneb Cymraeg ar gyfer meddalwedd (lle mae rhyngwyneb o'r fath yn bodoli).
- 21.2 Mae'n rhaid i'r holl wybodaeth ar yr ap staff fod ar gael yn Gymraeg

22. Datblygu sgiliau Cymraeg – Cynllunio'r Gweithlu a Hyfforddiant (Safonau 96 – 105)

- 22.1 Mae'n rhaid i chi gofnodi eich sgiliau Cymraeg ar y Cofnod Staff Electronig (ESR).
- 22.2 Rhaid darparu cyfleoedd ar gyfer hyfforddiant i staff yn Gymraeg yn y meysydd a ganlyn, os ydych yn darparu hyfforddiant o'r fath yn Saesneg -
- Recriwtio a chyfweld
 - Rheoli Perfformiad
 - Gweithdrefnau cwyno a disgyblu
 - Cynefino
 - Delio â'r cyhoedd
 - Iechyd a Diogelwch
- 22.3 Mae'n rhaid i chi ddarparu cyfleoedd ar gyfer hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn:
- Cyfarfodydd
 - Cyfweiliadau
 - Gweithdrefnau cwyno a disgyblu
- 22.4 Mae'n rhaid i chi ddarparu cyfleoedd yn ystod oriau gwaith ar gyfer eich gweithwyr i dderbyn gwersi Cymraeg sylfaenol.
- 22.5 Mae'n rhaid i chi ddarparu cyfleoedd ar gyfer gweithwyr sydd wedi cwblhau hyfforddiant Cymraeg sylfaenol i dderbyn hyfforddiant pellach, am ddim i ddatblygu eu sgiliau ieithyddol.
- 22.6 Mae'n rhaid i chi ddarparu cyfleoedd ar gyfer gweithwyr i dderbyn hyfforddiant, am ddim i ddatblygu eu sgiliau ieithyddol.
- 22.7 Mae'n rhaid neilltuo amser i staff fynychu hyfforddiant Cymraeg yn unol â [WP52 Study Leave Policy](#) y Bwrdd Iechyd.
- 22.8 Mae'n rhaid i chi ddarparu cyrsiau hyfforddiant fel y gall eich gweithwyr ddatblygu ymwybyddiaeth o'r Gymraeg, (gan gynnwys ymwybyddiaeth o'i hanes a'i rôl mewn diwylliant Cymreig), yn ogystal â deall sut gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

- 22.9 Mae'n rhaid darparu gwybodaeth ar gyfer pwrpasau codi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn ystod y broses gynefino ar gyfer gweithwyr newydd.
- 22.10 Mae'n rhaid i chi arddangos geiriad neu logo ar gyfer eich staff i'w cynnwys mewn llofnod e-bost a fydd yn eu galluogi i nodi p'un ai ydynt yn siarad Cymraeg.
- 22.11 Mae'n rhaid i chi sicrhau bod bathodynau ar gael i staff i gyfleu eu bod yn gallu siarad Cymraeg.

23. Recriwtio a phenodi (Safonau 106 – 109)

- 23.1 Pan fyddwch yn asesu'r gofynion ar gyfer swydd newydd neu wag, mae'n rhaid i chi asesu'r angen am sgiliau Cymraeg, a chategoreiddio'r swydd lle:
- mae sgiliau Cymraeg yn hanfodol
 - Mae angen dysgu Cymraeg ar ôl penodi
 - Mae sgiliau Cymraeg yn ddymunol
- 23.2 Wrth hysbysebu swydd, mae'n rhaid i chi ddatgan na fydd ceisiadau a gyflwynir yn Gymraeg yn cael eu trin yn llai ffafriol na cheisiadau a gyflwynir yn Saesneg.
- 23.3 Mae'n rhaid cyhoeddi'r canlynol yn Gymraeg:
- Ffurflenni cais am swydd
 - Deunydd sy'n egluro eich gweithdrefn ar gyfer ymgeisio am swyddi
 - Gwybodaeth ynghylch y broses gyfweld neu ddulliau asesu
 - Pob swydd ddisgrifiad
- 23.4 Ni ddylech drin cais am swydd a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na chais a wneir yn Saesneg.
- 23.5 Rhaid i chi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi yn rhoi lle i unigolion nodi eu bod yn dymuno cael cyfweiliad neu ddull arall o asesu yn Gymraeg ac, os yw ymgeisydd yn dymuno hynny, neu os bydd angen, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu gyfieithu olynol.
- 23.6 Wrth hysbysu unigolyn o'ch penderfyniad mewn perthynas â chais am swydd, mae'n rhaid i chi wneud hynny yn Gymraeg os gwnaed y cais yn Gymraeg.

24. Ymgynghoriadau Clinigol (Safonau 110-110A)

- 24.1 Mae'n rhaid i chi ymlynu wrth y cynllun 5 mlynedd corfforaethol*, yn amlinellu i ba raddau yd ydych chi'n gallu cynnig cynnal ymgynghoriad clinigol yn Gymraeg a'r

camau gweithredu rydych chi'n bwriadu eu cymryd i gynyddu eich gallu i gynnal ymgynghoriad clinigol yn Gymraeg. **yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd*

25. Arwyddion ac hysbysiadau yn y gweithle (Safonau 111 – 113)

- 25.1 Pan fyddwch yn codi arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn eich gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), neu'n cyhoeddi neu arddangos hysbysiad yn eich gweithle; mae'n rhaid arddangos unrhyw destun ar yr arwydd neu hysbysiad yn Gymraeg.
- 25.2 Mae'n rhaid i'r testun Cymraeg fod uwchben neu i'r chwith o'r testun Saesneg.
- 25.3 Mae'n rhaid i chi sicrhau fod y testun Cymraeg ar arwyddion a hysbysiadau yn eich gweithle yn gywir o ran ystyr a mynegiant.

Geirfa o Dermau a Diffiniadau Deddfwriaethol

UNIGOLYN: Mae safon sy'n cyfeirio at 'unigolyn' yn cyfeirio at unigolyn preifat sy'n gysylltiedig â'r corff ac yn gweithredu yn ei enw ei hun yn hytrach nag yn rhinwedd ei swydd; Felly nid yw'n cynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â'r corff tra'n cynrychioli cyrff corfforaethol neu gwmnïau cyfyngedig. Mae'r term 'unigolyn' ag ystyr mwy cyfyngedig na'r term 'y cyhoedd'.

Y CYHOEDD: Mae'r term yn cynnwys y cyhoedd yn ei ffurf gyflawn, neu gyfran o'r cyhoedd, yn ogystal ag aelodau unigol o'r cyhoedd. Mae'r term hefyd yn cynnwys personau cyfreithiol a chyrff corfforaethol megis sefydliadau gwirfoddol ac elusennau, yn ogystal â'r rhai sy'n cynrychioli cwmnïau cyfyngedig. Nid yw'r Goron, y Llywodraeth na'r Wladwriaeth yn dod o fewn ystyr y term 'y cyhoedd'. Felly, ni fyddai personau sy'n cyflawni dyletswyddau swyddogol o natur cyhoeddus yn dod o fewn ystyr y term 'y cyhoedd' tra'n gwneud y dyletswyddau swyddogol hynny. Enghraifft o berson sydd ddim yn dod o fewn ystyr y term 'y cyhoedd' fyddai aelod o staff cyngor sir neu fwrdd iechyd sy'n gweithredu yn y rôl hwnnw.

PERSON: Mae Deddf Dehongli 1978 yn datgan fod "*person*" yn cynnwys corff o bersonau corfforedig neu anghorfforedig." Mae ganddo ystyr ehangach nag 'unigolyn' neu'r 'cyhoedd' gan ei fod hefyd yn cynnwys personau sy'n gweithredu fel cynrychiolydd o'r Goron, Llywodraeth neu'r Wladwriaeth. Golyga hyn fod y term 'person' hefyd yn cynnwys aelod o staff sefydliad cyhoeddus (ac eithrio staff y corff) yn gweithredu yn rhinwedd eu swydd.